

เก็บเงินค่าน้ำประปา ... เปิดช่องทางการทุจริตปิดชีวิตราชการ

คดีปกครองที่นำมาเล่าสู่กันฟังในวันนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดเก็บเงินค่าน้ำประปาโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้ ทำให้ราชการได้รับความเสียหายแต่เมื่อเจ้าหน้าที่ดังกล่าวถูกปลดออกจากราชการก็ได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง

ข้อเท็จจริงก็คือผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ประจำเทศบาล (เดิมเป็นสมาชิกบาล) ได้รับมอบหมายให้จัดเก็บเงินค่าน้ำประปา แต่ได้ว่าจ้างบุคคลซึ่งไม่มีหน้าที่ให้มาจัดเก็บรายได้แทนและยินยอมให้ผู้อื่นครอบครองกุญแจของตู้เก็บใบเสร็จรับเงิน ตลอดจนได้ลงลายมือชื่อในใบเสร็จรับเงินไว้ทุกฉบับก่อนที่จะเรียกเก็บเงินค่าน้ำประปาจากผู้ใช้น้ำประปา

ต่อมา สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคได้ทำการตรวจสอบพบว่า ไม่มีรายละเอียดลูกหนี้รายตัวให้ตรวจสอบ

เทศบาลจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาทำการสอบสวน ปรากฏว่ามียอดลูกหนี้ค้างชำระค่าน้ำประปาแต่ไม่มีใบเสร็จรับเงินให้ตรวจสอบ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 (นายกเทศมนตรี) จึงมีคำสั่งลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการและให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากเห็นว่าผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเก็บเงินค่าน้ำประปาประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวแต่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีคำสั่งยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า คำสั่งลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการโดยไม่รอฟังผลการดำเนินคดีอาญาก่อนไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมกับผู้ฟ้องคดีเนื่องจากผู้ฟ้องคดีไม่ได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

การกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีมีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของราชการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือตามแนวทางปฏิบัติที่ทำกันและระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ทั้งยังมีหน้าที่โดยตรงในการตรวจสอบควบคุมมิให้เกิดข้อบกพร่องความคิดพลาดหรือการทุจริตเกิดขึ้น การที่ผู้ฟ้องคดียินยอมให้นาง ล. ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บค่าน้ำประปาไปจัดเก็บค่าน้ำประปาแทนผู้ฟ้องคดีโดยการจ้างวานครั้งละ 100 - 500 บาท และในการเก็บรักษาใบเสร็จรับเงินค่าน้ำประปาได้ยินยอมให้นาย อ. และนางสาว น. ครอบครองกุญแจของตู้เก็บใบเสร็จรับเงินต่างๆ ที่อาจเห็นหรือคาดหมายได้ว่าอาจจะเกิดการทุจริตขึ้น แต่กลับปล่อยปละละเลยไม่ใส่ใจ ประกอบกับผู้ฟ้องคดีได้ลงลายมือชื่อในช่องผู้เก็บเงินในใบเสร็จทุกฉบับก่อนจะฉีกต้นฉบับใบเสร็จรับเงินออกจากต้นขั้วทำให้ใบเสร็จรับเงินดังกล่าวเป็นหลักฐานการชำระหนี้ที่สมบูรณ์แม้ยังไม่มีการเรียกเก็บเงินจากผู้ใช้น้ำประปาซึ่งผู้ฟ้องคดีเองก็ยอมรับว่าเป็นการกระทำที่ผิดระเบียบ การลงลายมือชื่อในใบเสร็จไว้ก่อนล่วงหน้าย่อมเป็นช่องทางหรือเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นนำใบเสร็จดังกล่าวไปแก้ไขหรือเรียกเก็บค่าน้ำประปาได้

การกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นการกระทำที่ปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้ฟ้องคดีอาจใช้ความรอบคอบ ระมัดระวังติดตามตรวจสอบได้ แต่มิได้ใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นเพียงพอไม่ จนเป็นเหตุให้มีการเบียดบังเอาเงินของทางราชการไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว จึงเป็นการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรงเพราะทำให้เทศบาลขาดรายได้จากการจัดเก็บค่าน้ำประปา ซึ่งหากผู้ฟ้องคดีมีการตรวจสอบควบคุมที่รัดกุมเพียงพอแล้ว แม้มี

ความผิดพลาดอยู่บ้าง แต่จะไม่ถึงขนาดทำให้ราชการได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงเช่นนี้ ดังนั้น การกระทำของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา 84 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535

และในการดำเนินการทางวินัย ผู้มีอำนาจไม่จำเป็นต้องรอฟังผลในคดีอาญาก่อนหรือต้องผูกพันตามผลในคดีอาญาแต่อย่างใด เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญาก็เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความสงบสุขของประชาชน โดยรวม ส่วนการดำเนินการทางวินัยเป็นไปเพื่อควบคุมความประพฤติให้ข้าราชการปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยของข้าราชการ ซึ่งหากข้าราชการผู้ใดฝ่าฝืนประพฤติดนไม่อยู่ในระเบียบวินัยข้าราชการย่อมจะถูกลงโทษสถานหนักหรือสถานเบาตามความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์ กระบวนการพิจารณาลงโทษทางอาญากับทางวินัยจึงมีวิธีพิจารณาที่แตกต่างกัน

คำสั่งลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการจึงชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 470/2554)

กรณีดังกล่าวเป็นอุทาหรณ์ที่ดีสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของทางราชการ โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเงินว่าจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยเคร่งครัด มีความระมัดระวังรักษาประโยชน์ของราชการอย่างที่สุด ไม่กระทำการใดๆ ในลักษณะที่เป็นการเปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตได้ เพราะนอกจากจะทำให้ราชการได้รับความเสียหายแล้ว ก็อาจส่งผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การงานไม่มากนัก

นายปกครอง